

Posudek školitele na magisterskou diplomovou práci **Bc. Zbyněka Vacka** *Využití orální historie v cestovním ruchu*. Praha, UK FHS, Pracoviště Orální historie – soudobé dějiny 2019, 86 stran plus přílohy

Diplomant Zbyněk Vacek po delší studijní odmlce předložil k obhajobě diplomovou práci, která se v celkovém kontextu diplomových prací obhajovaných na Pracovišti orální historie a soudobých dějin FH UK poněkud vymyká. Autor se totiž na rozdíl od běžně užívané cesty základního výzkumu deklaratorně pokusil zaměřit na oblast aplikační. Mezioborové rozkročení mezi orální historií a průvodcovství v cestovním ruchu (potažmo management průvodcovských služeb) se určitě může jevit jako podnětné, ovšem zůstává velkou otázkou, zdali se autorovi podařilo potenciál ve výsledku skutečně naplnit. Práce totiž v celém svém textu nese znaky (ač diskutovaného, tak) ne zcela ujasněného cíle, dosti vágně stanovené badatelské perspektivy (a případného směšování klíčových pojmů a konceptů) a hlavně absence závěrů, které by byly relevantními jak pro historické obory, tak i pro praxi cestovního ruchu. Již takto na úvod pak mohu jen s politováním podotknout, že se na výsledné podobě textu negativně projevila i velmi hektická kompletace předcházející termínu odevzdání.

Z metodologického hlediska se autor jako adept absolutoria na oboru OH-SD elementárně snaží opřít o postuláty orální historie – ovšem poněkud povrchně, což je bohužel z mého pohledu patrné mj. ze seznamu (ne)citované literatury; podobně se je tomu pak i v případě široké škály přístupů (a sekundární literatury) z oblasti průvodcovství a cestovního ruchu, kde autor opět deklaruje své „vyrovnání se“ s dosavadním publikovaným poznáním ve značně skromné míře. Bohužel se autorovi nakonec nepodařilo těžit z doporučených diplomových prací absolventů OH-SD píšících na příbuzná témata (např. Lucie Lejskové-Böhmové o využití orální historie v didaktické praxi, Veroniky Rojkové o dějinách a paměti hornictví na Kladensku nebo Elišky Řezníčkové-Bouškové, která sepsal výbornou práci na téma reflexe průvodcovské činnosti v období tzv. normalizace). Zcela stranou pozornosti autora pak (z mého pohledu bohužel) zůstaly texty historicko-didaktické povahy pojednávající o tématu skupinových debat s pamětníky, které se svým charakterem velmi blíží praxi cestovního ruchu. I přes vzdálenou elektronickou diskuzi s autorem před odevzdáním práce a autorovu snahu text v mnoha pasážích více prohloubit a rozpracovat si i nadále nejsem jist, zdali se autorovi oba oborové přístupy podařilo skloubit a dílo dle mého soudu tudíž nepůsobí zcela koherentním dojmem. Za klíčové a místy značně problematické pak považuji zejména ideovou redukci orální historie na rovinu „práce s pamětníky“ (a to nikoliv v běžném smyslu, jak je dnes kontrastně používán v historických vědách – tj. pozitivistickém vs. „reflexivně-chápajícím“ slova smyslu) a dále pak další zjednodušení na otázku rozhovoru, resp. setkání dvou „hovořících stran“ – to vše na příkladu průvodcovské a zájezdové praxe v cestovním ruchu.

Co do využití primárních zdrojů, autor se opírá především o tři vlastnoručně natočené rozhovory s protagonisty z řad průvodců či „narátorů“ v oblasti cestovního ruchu, což se jeví jako značně nedostatečné. Dále pak se opírá o dotazníkový průzkum na téma využití orální historie v cestovním ruchu, který pro účely diplomové práce autor vytvořil (a zprostředkoval respondentům skrze elektronickou aplikaci). A dále se pak opírá o zdroje elektronické, z nichž řadě je však využita jako prameny sekundární povahy. Kombinaci využití kvantitativních a kvalitativních metod lze v obecné rovině kvitovat, ovšem opět zůstává otázkou, do jaké míry se tímto prostřednictvím daří autorovi zodpovědět konkrétní otázky využití orální historie v cestovním ruchu – i když návratnost více než stovky dotazníků a tento „řemeslně-praktický“ pokus o jejich analýzu a interpretaci si zaslouží ocenění.

Samotná struktura práce je podle mého názoru promyšlená, i když by jí podle mého soudu bylo možné jednotlivé části radikálně prohloubit a více „zodbornit“ a to jak v částech „historizujících“ (např. o vývoji služeb cestovních kancelářů v minulosti, role průvodců ič

„pamětníků“, interakce s klienty apod.), tak i v částech „cestovně-průvodcovských“ (neboť skanzen Mayrau rozhodně není jediným případem v ČR, na němž je možné analyzovat a demonstrovat využívání pamětníků). Do diskuze bych chtěl proto položit autorovi možná poněkud provokativní otázku, zda vztah a forma vzpomínání a debaty ve směru „pamětník (tj. poskytovatel/zaměstnanec) vs. klient“ nemůže ovlivnit podobu a způsob vyprávění a pokud ano, v jakém smyslu? Dále pak: jak se může lišit využití rozhovorů v cestovním ruchu, nebo třeba didaktické praxi, a za účely výzkumu či třeba pro prezentaci a popularizaci nedávné minulosti na veřejnosti? Jaký je rozdíl ve vzpomínání ze strany skutečných pamětníků a např. „roli naučených“ herců a hereček, kteří jsou na roli najati?

Po formální stránce snese dle mého soudu dílo nároky kladené na parametry diplomové práce, byť se svým rozsahem vlastního autorského textu (bez bibliografie a příloh) sousedí se spodní doporučovanou hranicí doporučovaného rozsahu (80 NS).

Jak jsem již uvedl výše, i v důsledku hektického tempa odevzdávání práce není dílo takové, jakým si jej autor (i školitel) představovali mít – a je otázkou, zdali si autor svým mezioborovým záměrem a záběrem nepředsevzal úkol příliš ambiciózní. Proto práci k obhajobě doporučuji jen s velkými výhradami a pouze v případě excelentní obhajoby jej doporučuji hodnotit stupněm 3 (dobře).

V Praze 5. 9. 2019

doc. PhDr. Pavel Mücke, Ph.D.